

Flora- en faunaonderzoek Herstructurering Veldwijk Noord-Midden, gemeente Hengelo (O)

Definitief

Opdrachtgever:
Gemeente Hengelo
Stedelijk Beheer en Ontwikkeling
T.a.v. dhr. S. Landman
Hazeweg 121
Postbus 18, 7550 AA Hengelo
Tel.: 074-2459841 Fax: 074-2459608

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB Goor
Postbus 53, 7470 AB Goor
Tel.: 0547 - 263515 Fax: 0547 - 263315
e-mail: info@eelerwoude.nl
<http://www.eelerwoude.nl>

Project nr. 2136.3

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
Rody Schröder	Gerard Lubbers	6 februari 2008

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Leeswijzer	1
1.3	Afbakening	1
2.	SITUATIE EN PLANVORMING	2
2.1	Gebiedsbeschrijving	2
2.2	Beleidskader	2
2.3	Ruimtelijke ingrepen	3
3.	METHODEN	4
3.1	Onderzoeksafbakening	4
3.2	Veldonderzoek	4
3.3	Bronnenonderzoek	4
4.	INVENTARISATIERESULTATEN	5
4.1	Inleiding	5
4.2	Flora	5
4.3	Fauna	5
5.	ANALYSE, CONCLUSIES EN ADVIES	7
5.1	Inleiding	7
5.2	Flora	7
5.3	Fauna	7
5.4	Zorgplicht en mitigerende maatregelen	8
5.5	Ontheffing en noodzaak nader onderzoek	9
	LITERATUUR	10
	BIJLAGEN	10

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In verband met de herstructurering (sloop en renovatie) in de wijk Veldwijk Noord-Midden te Hengelo (O) is in opdracht van de gemeente Hengelo een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet (figuur 1). Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten, om aan de hand hiervan uitspraken te doen over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen.

Het plangebied bestaat uit flats, rijtjeswoningen met bijbehorende tuinen, een schoolgebouw, braakliggend terrein en opgaande bomen.

1.2 Leeswijzer

In deze rapportage wordt in hoofdstuk 2 het projectgebied kort beschreven en wordt in gegaan op het beleidskader en de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de onderzoeksmethodiek toegelicht. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd, waarna in hoofdstuk 5 de resultaten worden geanalyseerd en voorzien van conclusies en advies.

1.3 Afbakening

De initiatiefnemer, respectievelijk opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten uit deze rapportage, zonder verwijzing naar dit rapport.

Tevens aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Figuur 1. Situering projectlocatie in het zuidoostelijk deel van Hengelo (O).

2. SITUATIE EN PLANVORMING

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt in het stedelijk gebied van Hengelo en bestaat uit twee deelgebieden (figuur 2). Deze worden hieronder beschreven.

Ten westen Kuipersdijk

In het gebied ten westen van de Kuipersdijk zijn verschillende gebouwen aanwezig. In het zuidoosten, tussen de Marathonlaan en het Olympiaplein en in het noorden langs de Stadionlaan staan enkele flats. In het noorden zijn het rijtjeswoningen. Centraal in het gebied liggen twee open terreinen. Aan het Olympiaplein bestaat dit uit grasland met enkele aangeplante boomgroepen van haagbeuk en Canadese populier. Aan de westzijde, ten noorden van de Athenestraat ligt braakliggende grond, vermoedelijk doordat enkele gebouwen gesloopt zijn. Tussen alle gebouwen liggen we diverse hofjes aan waar heesters, gazons en enkele bomen aanwezig zijn. Ten zuiden van de Athenestraat staat een schoolgebouw met aan de achterzijde enkele forse wilgen en populieren. De Langs het braakliggende deel ten noorden van de Athenestraat ligt een strook opgaande beplanting en een klein, door deze beplanting ingesloten, grasveld. Op het grasveld zijn enkele forse platanen geplant.

Ten oosten Kuipersdijk

Een groot deel van het gebied ten oosten van de Kuipersdijk is verhard door parkeerplaats van het stadion. Het gebouw hier (met kantineruimte etc.) maakt onderdeel uit van het sportcomplex. Ten zuiden van het stadion liggen enkele tennisbanen. Hiertussen staan bomen en is een gazon aanwezig. Boomsoorten die voorkomen zijn: zomereik, ruwe berk, tamme kastanje en Amerikaanse eik. Tussen de tennisbanen en de parkeerplaats is onder de bomen bosplantsoen aanwezig, met soorten als hazelaar, taxus, vogelkers en eenstijlige meidoorn. Ten noorden van het stadiongebouw staat een forse linde.

Figuur 2. Ligging en begrenzing projectgebied (rode omlijn).

2.2 Beleidskader

De flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn. In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder bepaalde voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in die zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Ruimtelijke ingrepen

Voor het totale projectgebied is een inrichtingsplan opgesteld (figuur 3 en bijlage 2). In het deel ten westen van de Kuipersdijk worden flatgebouwen gesloopt en nieuwe woningen gebouwd. Daarnaast worden een buurtwinkelcentrum, een school en tennisvelden gerealiseerd. In de groene ruimte nabij de watertoren wordt een waterpartij gegraven en bomen aangeplant. Ten oosten van de Kuipersdijk komen eveneens woningen.

Figuur 3. Inrichtingsplanprojectgebied (bron: gemeente Hengelo, 2007).

3. METHODEN

3.1 Onderzoeksafbakening

Het veldonderzoek heeft zich gericht op de in figuur 2 begrensde projectlocatie en is uitgevoerd in de periode mei tot en met juli 2007. Het onderzoek heeft zich vooral gericht op de soortgroepen vleermuizen en vogels. Daarnaast zijn waarnemingen van andere soortgroepen verzameld. In de volgende paragraaf wordt de onderzoeksmethodiek kort toegelicht.

3.2 Veldonderzoek

Voor het vaststellen en het determineren van planten- en diersoorten is gewerkt volgens de protocollen en voorwaarden zoals opgenomen in de 'Algehele ontheffing artikel 75, ten behoeve van inventarisaties van flora en fauna'. Dit zijn de door de PGO's (SOVON, RAVON etc.) geadviseerde en door het Ministerie van LNV goedgekeurde onderzoeks- en inventarisatiemethoden.

Het onderzoek is uitgevoerd door B. Voerman. Hij heeft een ruime ervaring met de uitvoering van flora- en faunaonderzoek en advisering.

Flora

Alle potentieel geschikte groeiplaatsen van beschermde plantensoorten zijn onderzocht op aanwezigheid van deze beschermde soorten. Het veldwerk is uitgevoerd op 1 mei, 5 juni en 11 juli 2007.

Vogels

Het vogelonderzoek heeft zich gericht op de aanwezigheid van kritische broedvogels en broedvogels met een vaste rust- of verblijfplaats (zoals uilen, spechten en roofvogels). De gebouwen in het projectgebied zijn specifiek gecontroleerd op de mogelijke aanwezigheid van de gierwaluw.

Zoogdieren

De inventarisatie van zoogdieren richtte zich op het verzamelen van (zicht)waarnemingen en

sporen, met name in de vroege ochtend en de avond.

De vleermuizen zijn geïnventariseerd met behulp van een batdetector (Pettersson D-100), die ultrasone vleermuisgeluiden omzet naar voor de mens hoorbare geluiden. Er zijn drie vleermuisveldronden in de avondschemering uitgevoerd (1 mei, 5 juni en 11 juli 2007).

Overige soorten

Alle overige beschermde diersoorten zijn geïnventariseerd aan de hand van zicht-, geluidswaarnemingen en sporenonderzoek.

3.3 Bronnenonderzoek

Naast de informatie die verkregen is door middel van de veldinventarisaties, is gebruik gemaakt van informatie uit literatuurbronnen zoals verspreidingsatlassen.

4. INVENTARISATIERESULTATEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven, aangevuld met beschikbare literatuurgegevens. Van een aantal waargenomen (strik) beschermde soorten zijn aan de bijlagen van dit rapport verspreidingskaarten toegevoegd (bijlagen 3 en 4).

4.2 Flora

Binnen het projectgebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De grazige gedeelten van het projectgebied herbergen alleen algemene soorten van voedselrijke omstandigheden en pioniersituaties.

4.3 Fauna

Vogels

Tijdens de inventarisatierondes zijn een aantal algemene broedvogelsoorten aangetroffen. Het gaat om soorten als merel, vink, koolmees en heggemus. Gedurende twee veldbezoeken (op 5 juni en 11 juli 2007) zijn boven het gebied diverse gierzwaluwen (maximaal 15 exemplaren) cirkelend waargenomen. De gierzwaluw is een vrij algemene zomervogel. Deze onder daken broedende soort verblijft alleen in de zomer in Nederland. Hoewel nadrukkelijk op nestlocaties van gierzwaluw is gelet, is zij slechts op één plek ontdekt. Deze plek bevindt zich aan de Stadionlaan in een flat. Waar de overige dieren huizen is niet duidelijk. De verspreiding van gierzwaluw is weergegeven in bijlage 3. Er zijn binnen het projectgebied geen spechten, uilen of roofvogels aangetroffen, of sporen die wijzen op hun aanwezigheid.

Vleermuizen

Gedurende de veldbezoeken zijn een drietal vleermuissoorten aangetroffen: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Daarvan zijn er twee aangetroffen binnen het projectgebied (gewone dwergvleermuis en laatvlieger). De verspreiding van vleermuizen is weergegeven in bijlage 4. Gedurende het zomerhalfjaar houden vleermuizen zich overdag vooral op in boomholten en gebouwen. Boomholten in eik en beuk hebben hierbij de voorkeur. 's Avonds vliegen de vleermuizen langs vaste vliegroutes uit naar hun foerageergebieden. Hierbij vliegen ze vooral in de luwte van opgaande beplanting en gebouwen. 's Ochtends vroeg keren de vleermuizen weer terug naar hun verblijfplaatsen. In het winterhalfjaar trekt een aantal soorten weg naar overwinteringslocaties in grotten, ijskelders en bunkers. Een aantal soorten overwintert op vergelijkbare plaatsen in Nederland, of in spouwmuren van woningen, zoals de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Van de rosse vleermuis is bekend dat deze soort vooral overwintert in boomholten. In verhouding tot andere diergroepen is over vleermuizen nog maar weinig bekend, zodat uitspraken over mogelijke effecten op vleermuizen bijvoorbeeld door woningbouw, met de nodige voorzichtigheid moeten worden gedaan.

Rosse vleermuis

Van deze vleermuissoort zijn in totaal vier dieren waargenomen net ten noorden van het gebied. Deze dieren werden korte tijd foeragerend op het halfopen terrein ten noorden van de Stadionlaan waargenomen en waren afkomstig vanuit noordoostelijke richting en vlogen vervolgens in zuidelijke richting. Ze hadden geen binding met het projectgebied.

Laatvlieger

Deze soort is op twee locaties aangetroffen. Zowel op het terrein ten noorden van de Stadionlaan en het braakliggend terrein ten noorden van de Athenestraat is de laatvlieger waargenomen. De dieren zijn afkomstig uit een woning bij de Tweekelerweg, net buiten het projectgebied. Om welk huis het exact gaat is niet duidelijk geworden. Echter door te gelijktijdig te posten op twee locaties werd duidelijk dat het om

een tussenliggende woning ging. De locatie is weergegeven in bijlage 4.

Gewone dwergvleermuis

Verspreid over het gebied zijn kleine groepjes of solitaire dieren foeragerend aangetroffen. Met name de diverse hofjes met enkele bomen en struiken worden korte tijd hiervoor gebruikt. Er zijn geen sporen (bijv. schijtsporen, uitwerpselen) op of bij woningen aangetroffen en er zijn geen sociale geluiden in het gebied vastgesteld die duiden op grote(re) verblijven of kraamkolonies. Wel is aannemelijk dat solitaire mannetjes verspreid over het gebied in diverse gebouwen aanwezig zijn.

Binnen het projectgebied zijn geen geschikte bomen (met holten) voor boombewonende vleermuizen aangetroffen.

Overige zoogdieren

Gelet op de ligging van het plangebied in een stedelijke omgeving, de aanwezige terreintypen (hofjes, boomgroepen, braakliggend terrein) en het huidige gebruik wordt slechts een beperkt aantal beschermde soorten in het gebied verwacht. Het gaat om algemene bodembewonende soorten als bosmuis, rosse woelmuis, egel en huisspitsmuis. Bij de controle van de woningen is ook gelet op de mogelijke aanwezigheid van de steenmarter, die graag gebruik maakt van (leegstaande) gebouwen. Er zijn geen sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van de soort.

Overige fauna

Er zijn binnen het projectgebied en directe omgeving geen andere (zeldzame of strikt) beschermde soorten aangetroffen dan wel te verwachten, dan eerder beschreven. De overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk dat de projectlocatie voor deze soorten een functie vervuld.

5. ANALYSE, CONCLUSIES EN ADVIES

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de veldwaarnemingen geanalyseerd. Vervolgens wordt beoordeeld of effecten te verwachten zijn op de aangetroffen soorten en zo ja, wat deze effecten betekenen. Een en ander zoals omschreven in paragraaf 2.2.

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de wetgeving in relatie tot zorgplicht, eventueel noodzakelijke compenserende en mitigerende maatregelen en de ontheffingsplicht.

5.2 Flora

Er zijn binnen en rond de projectlocatie geen beschermde plantensoorten aangetroffen, dan wel te verwachten. De ruimtelijke ontwikkelingen in Veldwijk Noord-Midden hebben daarom geen negatieve effecten op (populaties van) beschermde plantensoorten.

5.3 Fauna

Binnen het plangebied zijn een aantal algemene vogelsoorten aangetroffen. Er zijn geen vogelsoorten vastgesteld die jaarrond gebruik maken van hun rust- of verblijfplaatsen zoals spechten, uilen en roofvogels. Wel is binnen het plangebied een nestlocatie van de gierzwaluw aangetroffen. Het gaat om een locatie aan de Stadionlaan (zie bijlage 3). Een vergelijking met de inrichtingsschets maakt duidelijk dat de woning waarin de nestlocatie zich bevindt waarschijnlijk verdwijnt door sloop van het huidige gebouw. Daarbij komt dat de soort vermoedelijk op meer plaatsen binnen het projectgebied aanwezig is en door de voorgenomen herstructurering waarschijnlijk verschillende broedlocaties zullen verdwijnen. In die zin kan er sprake zijn van een negatief effect op de lokale populatie gierzwaluwen in de stad.

Vleermuizen

Het totaal van twee vleermuissoorten dat binnen de begrenzing van het plangebied is aangetroffen, is gemiddeld voor dorpen en steden. Alle waarnemingen binnen het projectgebied hebben betrekking op kleine aantallen foeragerende vleermuizen. De dieren foerageren rond de bebouwing en boven open gebiedsdelen (hofjes en braakliggende grond). Net buiten het plangebied is een verblijfplaats van laatvlieger vastgesteld. In de omgeving van de verblijfplaats is (straat)verlichting aanwezig. De verblijfplaats blijft bij uitvoering van de voorgenomen plannen) ongemoeid. Negatieve effecten op de verblijfplaats worden niet verwacht, te meer omdat binnen het plangebied ook geen vliegroutes zijn vastgesteld. Hierbij geldt de aanname dat ook in de verlichting rond de locatie geen structurele wijzigingen optreden.

Door het ontbreken van holle bomen in het gebied zijn verblijfplaatsen van boombewonende soorten als de rosse vleermuis niet aangetroffen en hier ook niet te verwachten. Hoewel in de woningen van het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn vastgesteld, is het goed mogelijk dat zich in een aantal gebouwen toch kleine aantallen vleermuizen ophouden. Van gewone dwergvleermuis en laatvlieger is bekend dat zij binnen hun leefgebied gebruik maken van enkele tientallen verblijfplaatsen in gebouwen, waar ze solitair of in kleine groepjes wegkruipen in spouwmuren, onder dakpannen of achter houtbeschoot. Een en ander leidt weliswaar niet tot de noodzaak om voor deze soorten een ontheffing aan te vragen (er zijn immers geen verblijfplaatsen vastgesteld), maar vraagt wel om aandacht bij de sloop en renovatie van gebouwen.

Omdat in de inrichtingsschets woningen gepland zijn in combinatie met boomlanen en groenstroken, zal na de herinrichting weer voldoende leefgebied aanwezig blijven voor vleermuizen om te foerageren en te verblijven. In die zin vinden door de herstructurering geen grote wijzigingen in het leefgebied van vleermuizen plaats.

Overige beschermde soorten

Kritische, strikt beschermde soorten anders dan vleermuizen en de eerder genoemde vogelsoorten, zijn niet binnen het projectgebied aangetroffen en worden hier door het ontbreken van geschikt biotoop ook niet verwacht. Van negatieve effecten op deze groep van soorten is daarom geen sprake.

5.4 Zorgplicht en mitigerende maatregelen

Vogels

De Flora- en faunawet is gericht op het zorgzaam omgaan met beschermde planten en dieren (zorgplicht). Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, als ten aanzien van de planvorming. Tevens betekent dit dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen of de effecten zoveel mogelijk te beperken.

Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende kap-, sloop- of bouwwerkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden. In de praktijk wordt de periode van 15 maart tot 15 juli beschouwd als broedseizoen.

Vleermuizen

Zoals in de voorgaand paragraaf is beargumenteerd zijn binnen het projectgebied weliswaar geen verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen vastgesteld, maar wel te verwachten. Om schade aan deze strikt beschermde soorten te voorkomen (en overtreding van de Flora- en faunawet) is het belangrijk om bij renovatie en sloop van gebouwen een aantal mitigerende maatregelen uit te voeren.

De maatregelen bestaan uit het tijdig ongeschikt maken van potentieel geschikte verblijfplaatsen

om te voorkomen dat tijdens de sloop individuen gedood of verwond worden. Hiervoor worden de gebouwen ongeschikt gemaakt door het microklimaat te beïnvloeden. De vleermuizen zullen hierdoor op zoek gaan naar een alternatieve, wel geschikte locatie. Het microklimaat kan beïnvloed worden door bijvoorbeeld de gebouwen door te tochten door de bovenste lagen van het dak te verwijderen, spouwmuren open te leggen aan boven- en onderzijde en beplatingen tegen de dakranden of ontluchtingspijpen weg te halen. Indien tijdens deze werkzaamheden vleermuizen of verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen zal alsnog een ontheffing moeten worden aangevraagd. Het preventief aanvragen van een ontheffing behoort vooralsnog niet tot de mogelijkheden. Geadviseerd wordt om bij de uitvoering van deze werkzaamheden een ter zake kundige (ecoloog) in te schakelen.

Belangrijk bij het voor vleermuizen ongeschikt maken van gebouwen is de periode van uitvoering. Uitvoering van deze maatregelen in de kraam- en jongenperiode (eind april tot en met eind juli) of in de overwinteringsperiode (november tot maart) is niet wenselijk omdat de vleermuizen in deze periode niet of minder mobiel zijn. De maatregelen dienen bij voorkeur in het najaar (september-oktober) of eventueel in het vroege voorjaar (half maart – half april) te worden uitgevoerd. Sloop van de gebouwen is na het ongeschikt maken van de gebouwen in principe jaarrond mogelijk (mits ook rekening wordt gehouden met andere beschermde soorten zoals broedvogels).

Aandachtspunt bij de nieuwe inrichting is de straatverlichting. Nachtactieve soorten als vleermuizen zijn gevoelig voor verstoring door (straat)verlichting. Geadviseerd wordt om spaarzaam om te gaan met verlichting, strooilichtbeperkende armaturen toe te passen en zoveel mogelijk delen van het heringerichte gebied niet te verlichten.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum.

5.5 Ontheffing en noodzaak nader onderzoek

Inleiding

De sloop- en bouwwerkzaamheden kunnen leiden tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen, zoals verwoord in de Flora- en faunawet (bijlage 1). Voor het overtreden van deze verbodsbepalingen kan een vrijstelling gelden of een ontheffing noodzakelijk zijn. De meeste van de aangetroffen en te verwachten beschermde soorten komen algemeen voor en zijn, met uitzondering van de groep van vleermuizen en vogels, vrijgesteld van de ontheffingsplicht (zgn. 'label 1-soorten').

Vogels

Binnen het projectgebied zijn geen vogelsoorten vastgesteld die jaarrond gebruik maken van hun rust- en verblijfplaatsen en die ontheffingsplichtig zijn omdat verstoring door te werken buiten het broedseizoen, niet kan worden voorkomen. Een mogelijke uitzondering hierop vormt de gierzwaluw.

De Dienst Landelijk Gebied als onderdeel van het Ministerie van LNV is op dit moment (februari 2008) bezig met het opstellen van een lijst met vogelsoorten waarvoor ontheffing moet worden aangevraagd. De nu gehanteerde groep van 'jaarrond'-vogelsoorten wordt uitgebreid met een aantal soorten die grotendeels of geheel van menselijke activiteiten afhankelijk zijn. Ook de gierzwaluw behoort tot deze groep. Op dit moment heeft deze lijst nog geen juridische status en is het aanvragen van een ontheffing voor de gierzwaluw dan ook nog niet noodzakelijk. Mogelijk wijzigt dit echter op korte termijn en kan dit betekenen dat gedurende het planproces alsnog ontheffing voor deze soort moet worden aangevraagd. Geadviseerd wordt om de regelgeving op de punt in de gaten te houden (www.minlnv.nl).

Vleermuizen

Voor de groep van strikt beschermde vleermuizen geldt dat binnen het projectgebied geen verblijfplaatsen, vliegroutes of belangrijke foerageergebieden zijn aangetroffen. Ook op de verblijfplaats van laatvlieger in een gebouw net buiten het projectgebied worden geen negatieve effecten verwacht. Het aanvragen van een ontheffing op basis van deze onderzoeksresultaten

is dan ook niet noodzakelijk. Wel geldt hierbij, zoals in de voorgaande paragraaf over mitigerende maatregelen is toegelicht, dat wanneer in de te renoveren of te slopen gebouwen alsnog vleermuizen worden aangetroffen (en verstoring plaatsvindt) voor deze soorten alsnog een ontheffing moet worden aangevraagd.

Nieuwe vestiging van soorten

Een aandachtspunt vormt de mogelijke vestiging van soorten van pioniermilieus die worden aangetrokken door de ontstane leefomgeving op braakliggende terreinen, zoals rugstreeppad of kleine plevier. Vestiging van deze soorten is zowel vanuit de uitvoering van de werkzaamheden, als ook in het belang van de soorten zelf ongewenst. Tot zover kan worden beoordeeld is het niet waarschijnlijk dat zich op deze locatie (strikt) beschermde pioniersoorten zullen vestigen.

Tot slot wordt benadrukt dat veranderingen in de situatie binnen het projectgebied of in de planvorming, kunnen leiden tot andere inzichten en daarmee tot wijziging van deze conclusies.

LITERATUUR

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van, Smeenk, C., & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

BIJLAGEN

- Bijlage 1. Toelichting Flora- en faunawet
- Bijlage 2. Inrichtingsschets Veldwijk Noord-Midden
- Bijlage 3. Verspreidingskaarten vogels
- Bijlage 4. Verspreidingskaarten vleermuizen

BIJLAGE 1: WETGEVING

Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet vervangt de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden.

Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van de bruine rat, de zwarte rat en de huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten

- die van nature in Nederland voorkomen en
- die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden of
- mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet, ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven en indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

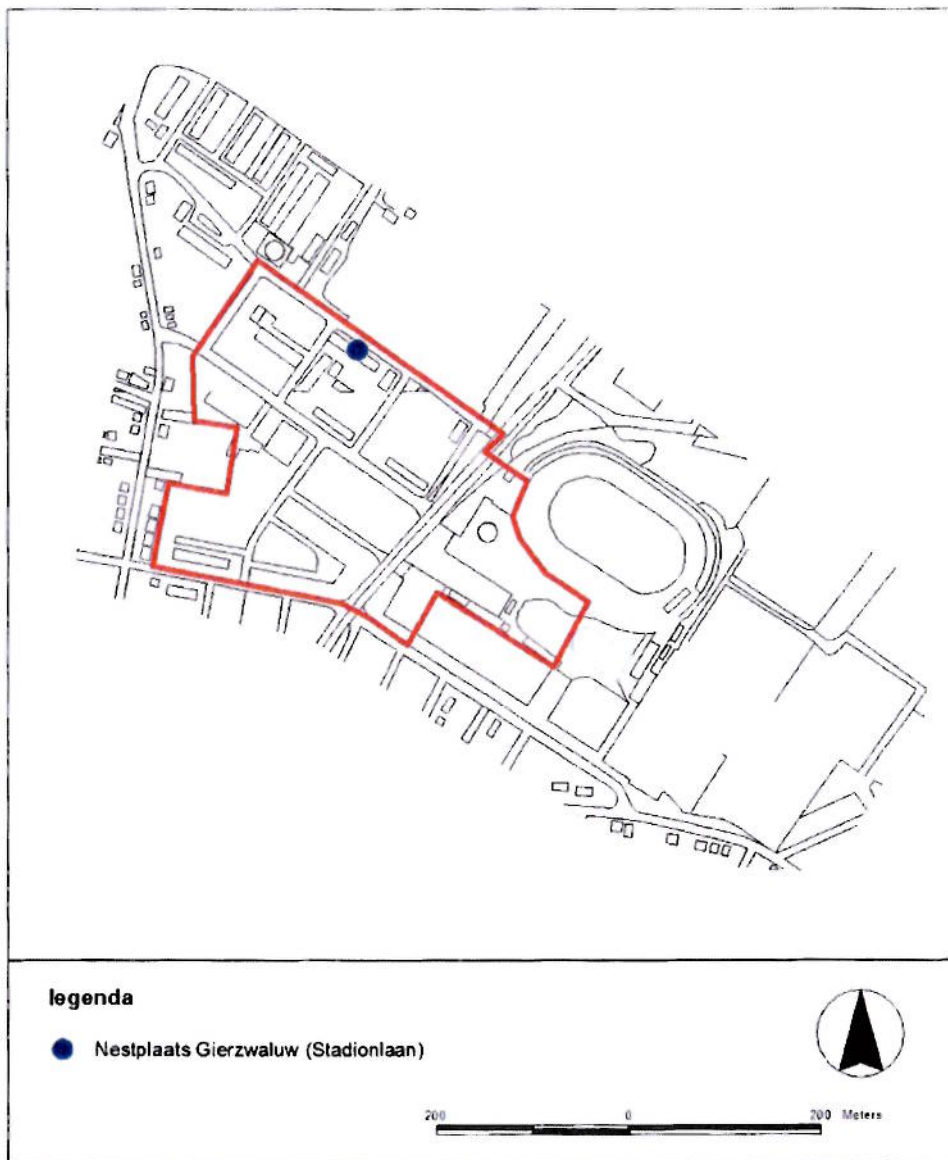

BIJLAGE 2. INRICHTINGSSCHETS

(Bron: gemeente Hengelo, 2007)

BIJLAGE 3. VERSPREIDINGSKAARTEN VOGELS

BIJLAGE 4. VERSPREIDINGSKAARTEN VLEERMUIZEN

